

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben házbiz
 (hordva.)
 Ezzel évre 16 frt. Fel évre 8 frt.
 Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
 6-hasábos peltisor egyszeri hirdetésnél 12.
 kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr.
 A nyilatkozó peltisor 50 kr.
 Helyegdíj külön 30 kr.
 Hirdetmények elfogadják a ki-
 adóhivataltól kivül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetéstelteteli
 hivatalában: Budapest: Borotya-utca
 3. sz. I. em. Bécs: Wallsehgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kulap-u. 15. sz. I. em.
 A lap szellemi részét illető minden köz-
 lelemény a szerkesztőséghez intézendő. —
 Bermentetlen levelek csak ismert e-
 zektől fogadjanak el. — Keziratok nem
 adatként vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (Ker-
 tész József könyvnyomdai irodája)
 hova a lap anyagi részét illető közle-
 mények (előfizetési pénzek, hirdetmények
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, mártius 13.

Ime egy hete, midőn ő fölsége megérkezését megelőző napon, elmondván nézeteinket a helyzetéről, ezikkünkkel e szavakkal fejeztük be:

Meddig tart még ezen állapot? Ki tudná megmondani? Azt azonban legbensőbb meggyőződéssel elmondhatjuk, hogy rossz szolgálatot tesznek az országnak, akik főtartásának meghosszabbításán működnek. A mai helyzet nem egyéb mint a politikai szédelés legmagasabb foka, mely ha nem következik is nyomban utána végzetes katasztrófa, mindenesetre csak ártalmára szolgálhat politikai hitelünknek a parlament tekintélyének és viszonyaink javulása reményének.

Gondolják meg azok, kiknek módjukban van befolyást gyakorolni az ügyek menetére s talán a fejedelem elhatározására is, hogy a válság megoldásával nyerhetnek a személyes célok hívei, a zavarosban halászók, a parlamentárismus álbarátai, nemzetünk és itéményeink ellenségeinek bel- és külföldi hada, de egy okvetlenül szenved: a haza érdeke.

Azóta értesítettük olvasóinkat minden, a a válság körül felmerülő mozzanatról, de tartózkodtunk bírálattól mondani a keringő hírekről és kombinációkról, elhallgattuk az azok irányában táplált hajlamunkat vagy ellenszenvünket, szóval szigorúan ragaszkodtunk azon tiszteletteljes passivitáshoz, melyet egyedül illőnek és ildomosnak tartottunk akkor a midőn a nemzet minden percében királya szavát várta.

A felség kihallgatván azokat a kiknek, elhatározása előtt nézeteivel megismerkedni szükségesnek látta, a korona akarattal nyilvánításának ma mi sem állhat utjában, s így a döntés elhalasztásának okát csak is a tanácsadóknak, az eddigi kormánypart irányadó köreiben kell hogy keressük.

Igy tehát megváltozván a helyzet, igazolva fogják látni olvasóink, ha kélpeve az eddig követett reszervából elmondjuk nézeteinket az ügyek jelenlegi állásáról, úgy, a mint azt részint a közönség elébe került nyilatkozatok, részint saját információink élénkbe tüntetik.

Minden félreértés kiküldése, és minden netáni támadás jó eleve visszautasítása céljából előre kijelentjük, miszerint minket nem pártérdek vezérel, mert ha célunk csak az volna: tisztelt pártvezérünket kormányon látni, akkor meg lehetnének elégedve a dolgok bármily fordulatával is, hiszen nincs oly pártármalat még a Lónyay-fractió sem, mely ki nem nyilatkozta volna, hogy a középpártali egyesülésnek mi sem áll utjában, és hogy Ghyecy Kálmánt szívesen látja a kormányban.

Nem saját érdekünkben beszélünk tehát, de fölszólalunk zilált és sürgős orvoslattal igénylő viszonyaink érdekében, melyek egy erős kormány és többség létrejöttét elkerülhetetlenül megkívánják, s a félrendszereket, az összeférezéseket tovább meg nem türik.

A „Pester Lloyd“ mai reggeli számában nagyon is figyelemre méltó nyilatkozatot tesz, melynek hangja és modora azon föltévére jogosít, hogy az eddigi kormánypart irányadó köreinek nézeteit tartalmazza. Az mondatik az említett cikkben, hogy „a coalitio elyben alig talál már figyelemre méltó ellenzésre, de hogy még nem jöttek tisztába, a rég táplált terv kiviteli módozataira nézve, vagyis inkább, hogy a baloldal még nem nyilatkozott a fölött, miként képzelet annak megvalósítását. Pedig a baloldal elhatározásától függ minden, mert a Deák-párt állása e kérdésben már előre is világos volt, örömmel üdvözli pártjának szaporodását, melyre vonatkozólag csak az a kérdés, hogy ne tévesse senki a föltételek, melyek a helyzet nehézségeit szaporítanak s oly actiót kívánának, melyet a magyar törvényhozás egyedül ki sem fejtethet.“

Ha nem csalódnunk, ezen enuncziacio egy részt tullo a czlon, midőn az imént érintett actióról szól, mert tudunkkal Tisza Kálmán sem követeli a létező közjogi törvények rögtöni megváltozását, más részt oly hurt pendit, mely nem a coalitio, de inkább a capitulatio utáni beolvadás nótáját zengi.

Ezzel szemben szívesen aláírjuk azt, amit a „Pesti Napló“ mond mai reggeli számában t. i.

Ha létesül a coalitio: az nem létesülhet más-kép, mint részletes program, s a közjogi kérdésre vonatkozólag minden kétértelműséget kizáró megállapodások mellett.

Igenis jöjjünk tisztába, mi is azt kívánjuk, de úgy hisszük, hogy az initiativa e tekintetben sem a középpártot a mennyire az érdekelve van, sem a baloldalt nem illeti, hanem azon pártot, mely eddig többségben lévén, ezen többséget elvesztette, s ép azért, mert elvesztette más, eddig vele elentétben állott elemekkel kíván megerősödni.

Szóljának tehát azok, akik ő fölségének a coalitio eszméjét ajánlották vagy legalább is előterjesztették, azok akik egyedül hivatva vannak azt létesíteni, és ha szólottak, akkor viszont jogosan követelheti az ország a fölszólított pártvezérektől, s az általuk kétségkivül megkérdendő pártoktól, hogy válaszukban félrevetve minden, nem a helyzet magaslátán álló makacsságot, csak a közjó érdekét tartásák szem előtt.

Ezek után még egy rövid észrevételt kívánunk azokra tenni, a miket a „Pesti Napló“ és „Pester Lloyd“ mai esti lapjaiban foglalt s más helyt közölt hírek tartalmaznak.

Ugy látszik ugyanis ezekből, mintha a válság megoldásának elodázása czélozatnék, mi okból azt nem értjük, de úgy hisszük, hogy ez csak az intrigáknak használható, nem pedig a kölcsönös közeledésnek.

A helyzet vagy szükségessé teszi a coalitiot vagy nem; ha igen, akkor meg kell lennie, ha ma nem tehát holnap, s ha ez így van, akkor minden elfogulatlan politikusknak azt kell mondania legyen meg inkább ma mint holnap.

Ha pedig az ellenkező áll, akkor sínes mit tétovázni, mert ily esetben képzeljük, hogy nem maradna egyéb hátra, mint a kaczerkodás a különböző fractiokat ideértve, talán a közelebbi hátal fordult szászokat is; s általában mindazokkal kik a körülményeken kívül okai annak, hogy az eddigi többség odajutott, ahol most áll. Mi ezen experimentumnak legkevésbé lesziünk szószólói, de a reputatiojában és jövőjében veszélyeztetett parlamentarismus nevében kérjük a válság megoldását, kérimű kormányt, mely többséggel birjon, s ne legyen, habár javított kiadása a multnak, melyet hatályosan senki sem pártolt, még ön maga sem.

— Az általános helyzetről még mindig sokkal több combinatiót, mint tényt jelezhetünk. A „P. N.“ mai esti lapjában így ír:

„Az általunk tegnap jelentett tárgyalások megtartatnak. Andrassy Gyula gróf, mint az magától értetődik, számos politikai notabilitással s így az általunk megnevezettekkel is beszélt, s mint az szintén nem kevésbé magától értetődik, a kormányba való belépésre vonatkozó tárgyalásokat Szlávy min. elnök, mint az ő fölsége által erre meghatalmazott kormányférfiu folytatá báró Sennyeyvel és Tisza Kálmánnal. Ghyecyről több mai lap azt jelenti, hogy Szlávy vele tegnapielőt conferált.

A Sennyeyvel való tárgyalások, amennyibe arra vonatkoztak, hogy egy coalitio miniszteriumban lépjen, eredményteleneknek bizonyultak be.

Tisza Kálmánnal tegnap még nem történt semmi végleges megállapodás, Tisza Kálmán barátjai s az „Ellenőr“ mai nyilatkozatából azonban azt következtetjük, hogy e tárgyalások sem vezetnek azon eredményre, hogy Tisza a kormányba lépjen. Ma Szlávy és Tisza ismét megbeszéli ez ügyet, igen jól informált körökben azonban nagyon valószínűtlennek tartják, hogy a mai tárgyalások több eredményre vezessenek, mint a tegnapiak.“

Megvalljuk, reánk az „Ellenőr“ mai cikke és a balközép több előkelő tagjainak magánynyilatkozata nem

ily benyomást tett. Annyi azonban bizonyos, hogy a hozszasz habozás a formások körül, mert a lényegre nézve értesüléseink szerint nézeteltérés alig van, nem szolgálhat az ügy javára.

Valószínűnek látszik, írja továbbá a „P. N.“ hogy Szlávy a legközelebbi órákban, minden körülmény között, megbizatik az új miniszterium alkotásával.

Andrassy Gyula gróf holnap d. u. Bécsbe utazik, hétfőn reggel azonban ismét visszatér Budapestre.

A miniszterium megalakulása minden körülmény között hosszabb időt fog még igénybe venni s a legjobb esetben is elhúzódik a jövő hét közepéig.

Ezen utóbbi hírrel ellenkezőleg nagyon hiteles és megbizható forrásból úgy értesülünk, hogy — akár mi legyen az eredmény — a válság legfeljebb két nap alatt okvetlenül véget ér.

— A „Pester Correspondenz“ Andrassy Budapestre jövetelére nézve a következő megjegyzést teszi:

Mi határozottan állithatjuk, hogy Andrassy ő fölsége hívatta Budapestre; igen gyerekes és politikátlan lenne egyébiránt azt állítani, hogy Andrassynek egy magyarországi miniszterválság megoldásánál nem szabad Budapestre jönnie, ha mindjárt ő fölsége huzamosabban tartózkodik is itt.

— A „Pester Lloyd“ írja, hogy azon estélyen, mely tegnap Majláth György országbíró és felsőházi elnök-nél tartott, nagyon élénk politikai társalgás folyt és a magasabb politikai pletyka is erősen burjánzott. Az aristocraticai körök nagyban képviselve voltak, a képviselői körök ellenben sokkal gyérebben.

Andrassy gróf és Szlávy hiányzott, a jelenlegi kormány tagjai közül csak Wenckheim báró és Szapary gróv volt jelen. Ellenben csaknem teljes számmal jelent meg a magyar klerus; élén a bibornok = hercegprimásal. E közben a politikai napikérdés igen élénken megbeszélte — és mint a társaság ilyetén alkatrésze mellett másképp nem is várható — a coalitio nézve épen nem kedvező értelemben.

A sanguinikusok, kivált a főtisztelendő urak soraiban a coalitio tervét máris meghiusultnak tartották és úgy combináltak, hogy a jelenlegi miniszterium maradjon, legfőlebb Horváth Lajossal és Széll Kálmánnal fogna szaporítottani. A „P. L.“ igen helyesen jegyzi meg, hogy a combinatiókra, melyeket főntebb „magasabb politikai pletykának“ nevezett, kár lenne e perczen több szót vesztegetni. Ami azon hirt illeti, hogy Sennyey báró semmiesetre se lép a miniszteriumba, t. laprtársunk azt mondja, hogy Andrassy gróffal és Szlávy urral még nincs kimerítve azoknak névsora, kiknek mégis sikerülhetne Sennyey bárót más elhatározásra bírni, ha netalán befolyásukat latba vetni akarnák. Ami végre Tisza Kálmán szándékait illeti, igen találon jegyzi meg a „P. Lloyd“ hogy erről az „Ellenőr“ szerkesztőségében alkalmasint többet tudnak, mint Majláth ur salonjaiban és utal egyszerűen Csernátony követelőzt nyilatkozatára, mely az „Ellenőr“ mai számában jelent meg:

„Ami az államjogi kiegyezést illeti, magától értetődik, hogy Tisza ur eddigi magatartását csak a kiegyezés czelszerűsége fölötti nézetének nyílt kifejezése által igazolhatta, amint ezt kétségkivül meg is tette. Arról azonban, hogy a jövendő kormány első föllépése alkalmával ki kell jelentenie, hogy köteletségének tartja annak idején törvényjavaslatokat terjeszteni elő, az államjogi kiegyezés megváltoztatására, — annál kevésbé lehetett szó, minthogy Tisza ur is épen olyan jól tudja mint mindenki, hogy a kiegyezés kétoldalu szerződés, mely csak mindkét szerződő fél és a korona hozzájárulásával változható meg. Minden a mit praktikus államférfi ma e tekintetben óhajthat és amit bizonyára Tisza ur is óhajt, abban áll, hogy annak idején tárgyalások indittassanak meg e két szerződő fél között, annak vizsgálására, vajjon a Tisza által is elismert közösügyek elbánására az 1867. évben megállapítottnál jobb modus található-e vagy sem. Ha igen, úgy e jobb modus elfogadása bizonyára egy oldalról sem fog elleneztetni, miután az 1867-ki kiegyezés ugysem állítottott föl senki által örök időkre változhatlannak és képzeltető legjobbnak; ellenkező esetben pedig az 1867-ki kiegyezés a nyert tapasztalás által csak ujabban megszilárdulhat.“

A „Pester Lloyd“ ezen észrevételeire mi csak annyit mondunk, hogy azokkal teljesen egyetértünk; valamint egyetértünk a „Pesti Napló“ által (ma esti lapjában) a fönnidézettekhez adott azon megjegyzésével is, miszerint:

„Természetes, hogy a magyar kormánynak nemcsak azt kellene kérdeznie az osztrák föltől, hogy nem volna-e taláható jobb módozat, hanem ajánlani is kellene olyasmit, a mit jobbnak talál.“

Ez azon megállapodás, igenis, amelynek alapján a coalitio kormánya létesülhet tisztességesen, a szövetező felek elveinek és önézetének tiszteletben tartása iránti egyenlőséggel. Ha így gondolkoznak a döntő körökben is, akkor nem is fog meghiusulni a létesítés formáságain,

Florian János

melyeket legyőzhet a tapintat, midőn a lényeg iránt megvan az egyetértés.

Az egyesült közjogi ellenzék azon nyilatkozatát, mely az új párt programját fogja képezni, — a közös conferentia megbízásából Mocsáry Lajos mint halljuk — elkészítette a mai közös értekezleten elfogattatik, vasárnap reggel alkalmasint már meg is jelenik az egyesülők két árnyalat lapjaiban. Valószínű, hogy az országos népgyűlés összehívására a közös bizottság szintén ma fog megválasztani, bár Ugron és társai (kik azok és hányan vannak: nem tudjuk) hír szerint hevesen ellenezni fogják a tervet.

„Közigazgatásunk és a magyar nemzetiség.” *)

(ismertetés.)

Hogy a megoldás tekintetében halasztást nem tűrő kérdéseknek mily beláthatlan serege áll tvhozásunk előtt, arról meglehetősen tájékozást nyújthat tultermékeny pamphlet irodalmunk figyelmesebb áttekintése. Nem mulik el egyetlen hét sem, hogy a napi sajtó irodalmi rovatában ne találkoznánk egy-két, sokszor pedig több hangzatos című röpirattal, — melyet a társadalmi viszonyok és állami igazgatás minden ágában a gyökeres reformokat, majd az alapos megújodás férfias erejével, majd pedig a névtelenség köpenyébe bujt, született lángész nagyratörő mellverésével sürgetik. A jó közönség pedig — minden számszálban egy-egy életmentőt szemlélve — átvassza megkülönböztetés nélkül, s csudálkozik, hogy oly sok organizator közepette hogy lehetnek viszonyaink oly kétségbejöttön rendezetlenek! E magyarázhatlannak látszó ellentét azután elfojtja sok érdeklődőben az olvasási kedvet, s a röpirat-irodalom termékenysége az olvasási közönség száma kezd megfordított arányban állni.

Hogy röpirat-irodalmunk újabb időben számtalan selejtes férczelményt hozott napfényre, az, annak fölülte termékeny voltában természetes magyarázatát találja. — A termékek száma azonban annyira elfoglyalta tartja az érdeklődést, hogy gyakran azok belbecse fölött alapos ítéletre időnk sem marad, s így azután megtörténik, hogy egy-egy hívatottabb főnek eszméi nem találkoznak oly méltánylással, mint a minőre jogot tarthatunk, s mint a minővel higgadtabb kedélyállapotok korszakaiban bizonyára találkoztak volna.

A cikkünk homlokára írt címmel bíró röpirat bizonyára azok közé tartozik, melyek megszámlálhatatlan kortársaik között kiváló figyelműket érdemli. — Eltekintve annak erősen központosító irányától, — melynek jogosultság feletti vitakozás ismertetésünk keretétől messze esik — a miben nyilvánuló államtudományi készség, — a meglévő viszonyoknak teljes és alapos ismerete; azoknak a tárgyilagosságtól csak némely helyeken távozó elfoglyalatlan szemlélete; az eredményeknek erős logikájú deductioja, végre az előadás és nyelvezet elegantiája a műnek oly hatalmas ajánlói, melyek azt tüzetesebb tanulmány tárgyává tenni érdemesítik s melyek a mű ismeretlen szerzőjét nyilvános életünknek kiválóbb tekintélyei közé tartozónak gyaníttatják. Sokak visszatekintését felkelti ugyan ironiknak ajánlott orvosszeret, mely az autonom jogok kiméletlen megnyesése mellett a közigazgatási funkciók minden ágát kormánykezelésbe kíváná egyesítve látni: dejtadaghatlan az, hogy közigazgatásunk hiányosságának okait kevesektől látnak több alaposággal és éleslátással beazonosítani. S épen azért, mivel szerző a hiányok okainak kikutatása tekintetében a dolgok igazi mélyére hatolt; az általa ajánlott reformok szükségességét is tanulmányosul meggyőződés azon erejével tudta indokolni, mely az ellenvéleményiek szemében is méltán távol tarthatja tőle az illiberalitás vadját.

Röpiratunk kiindulási pontját azon megtámadhatlan igazságu ítéletben találja, hogy közigazgatásunk távolról sem közelíti meg azon célt, melyet elé a magyar nép érdekei szabnak. — Nincs oly állami institutio, a mely absolute magaslatra emelt, s a mely minden kor és népre alkalmazva egyaránt üdvös eredményekre vezetni képes volna. A közigazgatási szervezet megállapításánál is a törvényhozó legfőbb gondját kell, hogy az képezze, miszerint az intézmény minden rugója oly erős kezekbe helyezessék, melyek a gépezet mozgását a kellő irányban vezetni képesek. — Szóval a közigazgatási szervezet megállapításánál semmi esetre sem lehet irányadó a forma, mely név voltának föltételét csak az abban létező egyénekben bírja, hanem igen is tekintetbe veendő azon tényezők, melyek a népek történelmi múltjában és sajátos jellemében gyökerezvén, azt minden más néptől megkülönböztetik: egyénitük.

Ezen tényezőket nem méltatja törvényhozásunk oly módon figyelme a közigazgatási törvény megalkotásakor, — mint azt a nemzeti életkérdést képező ügy fontossága megkívánja volna. Az uralkodó előítéletek homálya, akár pedig a pár év óta szabad lélekzés által fölgyújtott önzertűnk nagy mértékben tulbecsültet velünk önmagunkat, s az önkormányzat által annyi és oly súlyos föladatok terhel raktuk saját vállainkra, melyek képességeinket messze meghaladták.

Kétségbevonhatlan tény az, miszerint közigazgatásunk hiányosságának oka leginkább a szükséges szak-erők hiányában keresendő, s ha e téren — az egyetemi előadásokban az államtudományoknak kellőbb méltatása, — a külön közigazgatási vizsgálatok behozatalának szándékozása által — némi javításra kilátásnyújtottis: e hiány közigazgatásunkban még sok ideig érezhető leend. Közigazgatási törvényünk e szempontot oly kevés méltatva figyelme, — mintha a közigazgatás férfainál a szakképzettséget teljességgel közömbösnek találta volna; legalább erre látszik mutatni azon megfoghatatlan indoku intézkedés, miszerint a hivatali minősítvény tekintetében

*) Annak idején, midőn e röpirat megjelenéséről megemlékeztünk, megígértük, hogy behatóbban is fogjuk ismertetni. Ismertető t. barátunk reflexioival ugyan nem értünk egyet mindenben, de az ellenvélemény jogosultságát elismerve szívesen közöljük a részletesebb ismertetést, mert az említett röpirat valóban megérdemli, hogy a benne foglalt eszmék komolyan behatóan megbeszéltessek. Szerk.

megszorító föltételeket csak a honosság és korra nézve alkotott.

Pedig a közigazgatási szolgálat minden ága oly alapos tanulmányt s annyi gyakorlati képzettséget igényel, maguk a közigazgatási tudományok pedig az emberi ismereteknek oly jelentékeny ágát képezik, — miszerint mindazoknak alapos elsajátítása egy embernek méltán kizárólagos életföladatát képezheti.

Hogy a hatévi mandatum épen nem alkalmas vonzó eszköz arra nézve, hogy egy tehetséges ember minden erejét és idejét kizárólag ezen szakma művelésére fordítsa, s azt életföladatává tegye: könnyen elgondolható, s így a törvény ezen intézkedése által nemcsak a szak-erők képződése lehetetlenítve, — a közigazgatás ellátására alkalmas egyének szaporodása megnehezítve; — de sőt e nagy fontosságú terrorenum a dilettantismus kontarkodása sok időre sanctionálva van.

A mit szerző a nemzet népelemeinek jellemzésére mond, sok igazat tartalmaz ugyan, de egészen véve tulzolt, sőtét színekben festi viszonyainkat. — E jellemzésben egy nemét a cynismusnak véltük fölfödözni, mely szerző hazafias érzületét iránt nagy mértékben képes lett volna hitünket megrendíteni, ha a mű hátralevő részében a magyar nemzet és nemzetiség europai hívatásáról, s a vele egy sorsot élvező népek közt elfoglalt állásáról szólván — fajszeretete oly igazán meleg s minden hívalkodást nélkülöző hangon nem nyilatkozott volna, mely lyel lehetetlen, hogy olvasójának legnagyobb rokonszenvét és tetszését meg ne nyerje, s az előbb használt draszticus festés hatását ne mérsékelje.

Ez képezi a műnek — tagadhatlanul — fénypontját, melyről ismertetésünk hátralevő részében örömmel fogunk tüzetesebben foglalkozni. —y.

Külföld.

Budapest, márczius 13.

Az angol parlament elését a küszöbön álló új ülészek jelképe gyanánt lehet tekinteni. Azon képviselők, kik eddig jobboldalon ültek, baloldalon foglaltak helyet és megfordítva. Gladstone Disraeli helyére ült, s viszont ez Gladstone helyét foglalta el a miniszterelnöki székekben. A parlament tehát ugyanazon alakokból áll, csak hogy ezen alakok egymás helyét kicserélték.

Anglia politikájában sem lesz — a szabadelvűség szempontjából itélve — valami jelentékeny változás. Az angol bourgeoisie a conservatív párthoz csatlakozott, így a torismus megszűnt kizárólag csak a feudális elemeket képviselni; mert a legutóbbi választások alkalmával London, Manchester, Liverpool stb. nagy kereskedői is Disraelire szavaztak, s így ennek kormányra nem lehet kizárólagos jellegű, hanem az ország összes conservatív elemeinek képviselete. Reactioról tehát — Gladstone szabadelvű kormányával szemben — nem lehet szó, s Disraeli meggyőződhetik, hogy az alsóház szabadelvű tagjainak többsége őt szívesen látja a kormányon néhány évig, hogy a szabadelvűk által megkezdett reformokat keresztülvigye.

Az olasz büntetőtörvény könyvébe szigorú intézkedéseket fognap fölvenni a hivatalos hatáskörökkel tullopó papokra nézve. Az előterjesztett javaslat szerint a büntető tv. könyv 216 §. cikké követhető lesz: „Valamely vallási felekezet szolgálja, ki hivatalával, vagy egyházi hatalmi eszközeivel visszaél, hogy a közvéleményt, vagy a családok békéjét megzavarja, 4 hónaptól 2 évig terjedhető börtönbüntetéssel és 1000 lirág terjedhető pénzbírsággal büntetettik.”

A német gyűlölet Elsass Lothringen lakosainál néha drasztikus módon nyilatkozik. Legújában ismét két pamphlet jelent meg, melyek egyike Moltkehez, másika Vilmos császárhoz van intézve. A Moltkehez intézett nyílt levél ezen címet viseli: „A vad Moltkenek”. A második gunyirat francia nyelven írt költemény. „Vilmoshoz, Poroszország vérengző királyához és ugynevezett német császárhoz” intézve.

Az utóbbiban a többi közt a következő szemcszedett kifejezések olvashatók: Örök gyűlölet neked vérengző Vilmos. Örök gyűlölet a remegő rabszolgáknak, a vad germanoknak — azt hiszed Franciaország meghajol kardod alatt, s elviseli törvényeidet? Nem, nem, ne áltasd magadat!

A szerencse kedvezése mellett a — vadász véletlenül találhatja ugyan az orozlánt — a hadiak házája azonban ismét föl kel, ismét megpillantjuk legőit. Mint egykor, úgy most is remegve fognak ezek elől menekülni zászlóaljaid. Ismét megfogjuk látni Jenát, azt hiszem. A ti mesterségetek: lopni, rabolni, gyújtogatni! Francziák most csak egy érzelem lelkesítsen bennünket. Egy kiáltást hangoztasson minden ajk: Boszu, boszuljuk meg magunkat! stb.

A spanyol kormány csaknem valamennyi csataképes hadát északon iparkodik összpontosítani, midőn azon következtetést lehet vonni, hogy a karlisták ellen elhatározó csapásra készül.

Bilbao, mint a táviró jelenti, eléggé el van látva élelmi szerekkel s így kiállhatja a karlisták ostromát, míg a fölmentő-sereg megérkezik.

Különfélék.

Budapest, márczius 13.

(Hivatalos.) A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Tuzkóczy István első oszt. pénzügyi titkár pénzügyi tanácsossá s a nagyszobai pénzügyigazgatóság főnöki helyettesévé, a honvédelmi miniszter Dókus Ernő miniszterelnökségi segédfogalmazót honvédelmi miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki.

— Király ő felsége holnap d. e. fogadja a bécsi nemzetközi kiállítás alkalmával kinttűnt nyert budapesti iparosokat, kiket a kereskedelmi miniszter fog bemutatni ő felségének.

— Ferencz Károly főhercegről írják Bécsből, hogy a burgszínház multkori előadása alkalmával, midőn s színház pincéjében tűz ütött ki, az udvari páholyban volt, s midőn a tűzkiütéséről értesítették s kérték, hogy azonnal távozzék, így szólt: „Tehát nagy veszély van? — Egyelőre nincs” — válaszolt az értesítő — de — Tehát ép azért itt maradok, mivel különben a közönségben nyugtalanság támadhatna. A főherceg erre nyugodtan végig hallgatta az előadást.

— Andrássy gróf külügyminiszter, már holnap visszautazik Bécsbe.

— Tanári kinevezés. Király ő felsége Vidovich Bonaventura rendes tanárt és ideiglenes igazgatót a pancsovai állami főreáltanoda igazgatójává nevezte ki.

— Márczius 15-diken a műegyetem hallgatói nyilvános menetet rendeznek a köztemetőbe. A menet reggeli 9 órakor indul a műegyetem helyiségéből.

— Jótékonyág. A hivatalos lap írja: A hazai inségesek javára Liszt Ferencz által f. évi márczius hó 4-én adott hangversenynek 4892 forint 30 krajczárnyi tiszta jövedelmét a hangverseny külső vezetője, gróf Apponyi Albert ur a belügyminiszter urnak rendelkezése alá bocsátotta.

— Az írók és művészek jövő hétfőn tartandó rendkívüli műestélyének programját röviden már említettük. E program legújabb megállapítás szerint következő lesz: „Valse” Chopintól, énekhangra alkalmazta Huber Károly, s „Nagyépítkezés” mossa holló a fiát”, népdal, átírta idősb Ábrányi Kornél, mindkettőt énekl: Balázsné Bogárné Vilma asszony; „A holt költő szerelme”, költemény, írta Jokai Mór, zenéjét szerző Liszt Ferencz, szavalja Jokainé asszony, Liszt Ferencz zongorakísérete mellett; „Magán-dal” Erkel Ferencz „Brankovics”-ából, énekl: Odry Lehel, Erkel Ferencz zongorakísérete s Krancsevics, Szuk Lipót, Allaga és Harrach játéka mellett; végül: „Bevezetés és magyar induló” gróf Széchenyi Imrétől, zongorára átírta és előadja Liszt Ferencz. Az előadást rendes szokás szerint társas-lakoma követi.

— Barta Béla, kir. táblai bíró, mint tudva van, meg volt bízva a magánjogi törvénykönyvnek a dolgi jogot foglaló része kidolgozásával. Barta azonban, — mint a „Jogtud. Köz.” értesít, — e megbízatásról lemondott. A nevezett lap szerint a magánjog e részének kidolgozásával azon szakférfi fog megbízottat, aki a telekkönyvi rendtartás kidolgozásával foglalkozik.

— A társaskocsik közlekedésére vonatkozólag a főkapitányság közzé teszi, hogy az omnibusz-állomásokról minden negyedórán legalább egy kocsinak kell indulnia, habár csak egyetlen egy személy ille is a kocsinban, továbbá, hogy a társaskocsikat tulajdonosaik april 15-dikéig tartoznak legalább tisztességes állapotba hozni. Ezen intézkedés igen helyes: de még helyesebb lesz, ha érvényt is szerez neki a kapitányság; mert a társaskocsik legnagyobb része oly gyavalatos állapotban van, hogy csak undorral lehet rájuk föltíni, s inkább hasonlítanak e kocsik szemétdórdó szekerekhez, mint tisztességes polgárokat szállító járművekhez. A kapitányság egy harmadik rendeletében végre ismét eltíltja a főváros határán belül közlekedő társaskocsikban való dohányszást.

— Dr Klein, Németországba szakadt honfitársunk, ki vagy tíz nem igen sikerült drámát, ellenben nagyon sikerült, s bámulatosan részletes dráma-történet írt, mint a „P. L.” írja, kinttűntésben sikerült. A württembergi királytól a württembergi korona-rend szalagján a tudomány és művészet érdemét kapta, s ennek viselésére a német császártól engedélyt nyert. Ez az első eset, hogy Klein kiváló érdemei hivatalos elismerésben részesültek.

— A vaczi orsz. fegyház orvosa dr. Senor nem tud magyarul, de ez még csak hagygyán, s a nevezett orvos ezen törvényellenes tudatlansága nem kerülne a nyilvánosság elé, ha dr. Senor ur szépen meghozná magát, s iparkodnék megtanulni nyelvünket abelvit, hogy hetvenkedik a magyar nyelvben való járatlanságával. A napokban a kir. járásbíróstól egy végzést akartak neki kézbesíteni, melyet azonban ő durva kifejezések, s azon kijelentéssel utasította el, miszerint ő nem tud magyarul, tehát neki ne küldjenek magyar nyelven szerkesztett végzést, mert ő nem ért magyarul, ő követeli, hogy a járásbírósnak német nyelven fogalmazott végzést küldjön. A „Hon” ajánlja a nevezett orvost az igazságügyminiszter figyelmébe; s megjegyzi, hogy bizonyára van az országban akárhány olyan képzettségű orvos, mint dr. Senor ur, s ki emellett még magyarul is tud. Senor ur pedig menjen el némét nyelvvel orvoskodni Nagy-Németországba, vagy legalább lépjen ki azon állam szolgálatból, melynek nyelvét nem akarja megtanulni.

— Dynamit-explozió történt a Milanótól 10 mértföldre levő dynamit-gyárban. A robbanás a roppant gyárépületet teljesen lerombolta. Hat munkás, kik a gyár földalatti helyiségében töltényeket csináltak, szörnyet halt, s holttestüket a robbanó erő 70 meternyi távolságra vetette, sőt egyik szerencsétlen hulláját meg sem lehetett találni. A robbanás oka gyanánt a véletlenséget említik.

— Népesedési mozgalom. A főváros népesedési mozgalma a lefolyt héten következő volt: A lefolyt héten élve született 295 gyermek, elhalt 241 személy; a születések tehát 54 esettel mulják fölül a halálozásokat. — Az élve szülöttek közt volt 211 törvényes. 84 törvénytelen; nemre nézve 154 fia, 141 leány. — Halva született 13 gyermek, köztük 9 törvényes, 3 törvénytelen. — A halottak közt volt 126 férfi, 115 nő, egy éven aluli gyermek 69. Nevezetesebb halálok: himlő 25, tüdő gümő 37, vérhas 2, typhus 5, tüdő és mellhártya lob 21, roncóló toroklob 3, rák 5.

— Sikerült eltcz. Valamelyik járásbírósg előtt a következő jelenet ment végbe: Biró: Miről ismeri meg zsebkendőjét? — P a n a s z l ó: színről; több hasonló színű zsebkendő van. Biró: Ez nem bizonyított; zsebkendő is van egy egészen hasonló zsebkendő. — P a n a s z l ó: Ez nem lep meg, mivel több zsebkendőt loptak tőlem!

— Tűzvész volt f. hó 9-dikén este Kolozsvárt, melyre vonatkozólag a „Magy. Polg.” a következőket írja: „A főtéren fekvő br. Wesselényi-féle ház udvari épületeiben tűz támadott, mely a szél következtében ro-

hamosan terjedett s elhamvasztá a br. Wesselényi-féle házat egészen. A lángok innen átesaptak a Fröhlich-ház udvari épületeibe, melyek végig leégtek, a kétemletes piaczori rész azonban, mivel bádoggal volt fűdve, sértetlenül maradt. A Tauffer czukrász által lakott plebániái épületet egy ideig védte a Wesselényi-ház nagy tűzfala, de a kemény tüzet ki nem állva, nagy robajjal ledőlt. A plebániái épületebe kapott lángokat tűzoltóink példás ügyessége mentette meg, mely annál nagyobb horderejét volt, mert különben a tűzvész beláthatlan nagy pusztításokat vitt volna véghez. A mint mondják, több baleset fordult elő, egy asszonyt a megbokrosodott lovak elgázoltak; a tűzhalál lezakarásakor egy kéményseprő halálos sérüléseket kapott; két tűzoltó pedig a Wesselényi-ház felső stukturájának lezakarásakor szintén halálos sérüléseket kaptak. A tűz oltása ma délig tartott, az okozott kár tetemes. Tűzoltóink oly dícséretesen működtek, hogy városunk halálját méltán kiérdemelték.

Rövid hírek. Lenkey tábornok kardjának birtokába jutott Vizváry Gyula, a nemzeti színház tagja. E kardot Lenkey tábornok akkor viselte, midőn mint a württembergi huszárok századosa Lengyelországból Marmaros-Szigetre szökött. Vizváry a kardot egy mármarosi fiatal embertől kapta, s most becses ereklye gyanánt őrzi gyűjteményében. — Zichy Vilmos gróf ki hosszabb utazást tett Kelet-Afrikában, onnan dus népmiséi és természettudományi gyűjteményekkel visszatért, és a többi között egy négyet hozott magával, ki fekete Mezzofantínak nevezhető, mert nem kevesebbet, mint tizenkét afrikai nyelvet beszél. — Ráth Károly főpolgármester értesülvén, hogy Simor János bíbornok érsek mily nagy mérvben érdeklődik a főváros ügyei iránt, tegnap tisztelgett a primásnál s beszélgetés közben megismertette őt a főváros szervezésének részleteivel. — A debreczeni nőegylet által rendezett kisorsolás f. é. december 1-jére halasztott. — A técső — busztyaházi vasúti vonal sineire február 27-dikén pajkos gyerkőcsök 5 hüvelyk vastagságú fabarabot tettek. A vonat azonban szerencsésen keresztül robogott a fahasábon, melyet a kerekek összemorzsolók. Ugyancsak Bustyáháza közelében, mint a „Marmaros“ elbeszéli, a vasúti sineket kövekkel fedték be. A rendőrségnek szigoruan kellene eljárni az ilyen pajkos tréfák szerzőivel. — Petőfinek a „Reform“ által tegnap közölt költeményére vonatkozólag Székely József kijelenti, hogy e költemény nem Petőfi bűne. — Hollósy Kornélia asszony, a nemzeti színház hajdani kitűnő tagja, jelenleg Budapesten időz. — Kammermayer Károly polgármester f. hó 13-án délelőtt 9 órakor meglátogatta a IX-ik kerületi előljárókat, az ügymenet minden részleteiről élénken kérdősködött, a kezelésre szükséges könyveket s naplót megvizsgálta, s mindent rendben találván megelégedését nyilvánította az előljáróság eddigi működése fölött.

Nemzeti színház. Szombat, márczius 14. „Tannhäuser“. Opera 3 főlvonásban.

Törvénytörvényi csarnok.

Budapest, márczius 13.

Fekete István f. é. február 4-én pénztárczáját melyben 80 frt volt, elvesztette midőn az „első hazai takarékpénztár“ házában, hol magánváltó mint takarékpénztári hivataloszolga lakik, az első emeletből a pénzébe lement. A pénzéből ismét fölmenve, a lépcsőn Kremberger Mihály nevű háziszolgával találkozott, ki a pénzébe épen lement. A következő napokon Kremberger föltűnő költségeit tett és két hitelezőjének Babay Gy. és Tamáska Andrásnak összesen 30 frt régi tartozást fizetett. A gyamu ezek következtében ráesett és Kremberger családdal valóval lett. A mai végtárgyalás alkalmával váltott makacsul tagad és föltűnő költségeit avval véli indokoltatni, hogy — ugymond — testvérécsének munkabérét, melyet egy egész éven át kezelte, adósságainak lerovására fordította. Minthogy azonban váltott őse, mai vallomása szerint naponta csak mintegy 60—70 krt keresett és ebből teljes ellátást nyert bátyjánál, ugy váltott állításainak lehetetlensége eléggé bizonyosnak látszik arra, hogy őt egy havi börtönrre (talált jószág elszikkasztása végett) lehetett ítélni.

Váltott nem felel be.

Táviratok.

Bécs, márczius 13. A „N. fr. Presse“ szerint a nemzeti bank igazgatósága elhatározta meghosszabbítani a fiókok rendkívüli dotációját, valamint a pesti segélyegylet 6 millió hitelet.

Braunsberg, márczius 12. Weizenmüller, püspöki titkár, vonakodott vallomást tenni a törvényellenesen ki-nevezett lelkesek decretumáról fölvilágosítást adni, miért a vizsgáló bíró által elfogattatott.

Berlin, márczius 12. Bismarck roszabbul van. — A birodalmi kormány eltöltötte a Schweizből kiűzött papok istentiszteletét és tartózkodását Elzász-Lotharingiában.

Páris, márczius 12. Apponyi gróf osztrák-magyar követ személyzetével, Lowenthal tábornok és Kodolits alezredessel Mac Mahonhoz hivatalos ebédre.

Páris, márczius 12. Az akadémia megengedte Olivier részvétét ülésein. — Bilbao kormányzója értesítette Serranot, hogy a város, mely még egy hónapra el van látva élelmiszerekkel, erőlyesen fogja magát védeni.

Páris, márczius 12. Rouher Cislehurstba utazott. — Amsterdam, márczius 12. A hollandi király vérsélyesen beteg.

Közgazdaság.

Budapest, márczius 13.

A magyar általános hitelbank, mint értesülünk, csupán egy frtnyi osztalékot ad ez évben.

Az első magyar gácsországi vasúti vonatkozólag írja a „Centr. f. Eisenb.“: Az Oroszországból érkező tömeges gabnaszállítványok továbbvitele végett elrendeltetett, hogy a még nem kész alaguton keresztül az ideiglenes szerkezeten közlekedhessenek a kis kocsik. Ezeket naponta 60—1000 vámmáza terhet lehet az alaguton átvinni a nélkül, hogy az alagutban a munkálatok föltartóztatva volnának.

A magyar földhitel részvénytársaság az „Ung. Ll.“ értesítése szerint az 5% osztalékon fölül is még nagy nyereséggel (?) rendelkezik, mely nem fog ugyan szétosztatni, hanem a jövő év üzleti számlájára fog egyszerűen átíratatni.

Magnemesítő telep a Margitszigeten. A „Földmívelési Érdekeink“ írja: József főherceg, ki fűnséges családja tradíciója nyomán birtokain a magasabb fokú kultúrának példányát adja, környezete részéről Kencsey Kálmánnak a „magnemesítés“ előnyeiről a gazdasági egyesületben tartott előadásáról értesülvén, fönnevezett ez ügyben külön kihallgatáson kívánta fogadni, s kifejezvéen ez alkalommal e fontos művelet iránt való élénk érdeklődését, oda nyilatkozott, hogy ez irányban birtokain kísérleteket fog tenni, sőt érdeklődése kiváló tanúságul Kencsey Kálmánnak — kis mértékben teendő kísérletek czéljából — a Margitszigetnek konyhakertül kerített részéből egy kisebb területet rendelkezésére bocsátott. Mint értesülünk, már e tavaszon árpa és zabbal, őszkor pedig főképp höní fajta búzákkal rendszeres nemesítési kísérletek fognak történni.

A legújabb nemzetközi vasúti statisztika főadatait a „Cent. f. Eis.“ így tünteti föl. Az észak-amerikai egyesült államokban jelenleg üzletben van 41,900 kilométer vasút, Angliában 10,200, Franciaországban 9076 kilométer. Ha ehhez hozzáadjuk az engedélyezett és már építés alatt levő vonalakat, az észak-amerikai Egyesült-Államok vasúti hossza 58,000 kilométer; Franciaországé 16,350; Angliáé 15,330 kilométer. Az utolsó 30 év alatt ezen vasutakba befektetett tőkék 20 milliárd frankra ragnak és ha az engedélyezettekre szükséges tőkét hozzá számítjuk, ehhez az összeg 40 milliárdot meghalad. Az összes vasutakon közlekedő mozdonyok vonerejét 4.150,000 lóerőre lehet becsülni, melyek évenként mintegy 884,790,000 kilométer távolságot futnak meg, ez a földkereket 80-szornál többször körülölgönné.

Az összes gyöngyösi iparosok a múlt a hó végén értekezletet tartottak, melyben előlött 3 évvel megalakult, de félbeszakadt társulatuk folytatását kijelenték. E gyűlésben később elhatározták, hogy az ország összes iparosaihoz egy felirat intézessék, melyben egy itt készített feliratnak magukéva tételre szólítottanak föl. A felirat tárgyát négy dolog képezi, u. m. a vámszerződés nyomozati sulya, miután az Ausztriából behozott külföldi iparcikkok meg nem adóztatnak a hadi fölszerelések hazánkban leendő készíttése: az iparkamra adó megszüntetése és a vásári ügy törvényes rendezése. — F. hó 4-én délelőtt 10 órakor a gyöngyösi iparosok a társadalmi kör helyiségében újra nagy gyűlést tartottak, hol a múlt alkalommal elhatározott, s a miniszteriumhoz fölküldendő bizottsági munkálat fölolvastattak, mely egyhangul elfogadtatván kinyomatni és az országban lévő ipartársulatokhoz azon fölhívó sorok kíséretében leendő elküldése határozottat el, hogy azt magukéva téve, a miniszteriumnál szintén kérvényezzék.

A „Compass“ második füzeté megjelent. 234 magyarországi bank és hitelintézetről, 19 biztosító társulatról, 33 szállítási vállalatról és 174 ipar vállalatról vannak benne adatok. Mielőtt kezünkhez érkezik: bővebben felhasználjuk: szeretnők egyuttal tudni, hogy a Mihók Sándor ur által oly nagy garral hirdettet magyar kompaszt miért előzi meg mindig a német?

A vasúti tarifa fölöemelése s a személyjegyek megadóztatása által nyerendő hat millió forint fölöl, a melyet tudvalóval a 9-es albizottság hozott javaslatba, a „Marmaros“ érdekes megjegyzéseket tesz, melyben kimelvi, hogy a vasutak létesítése által a fuvarozás megszünt jövedelem forrás lenni a nép alsóbb rétegeire, így folytatja érvelését. — Megyénk consumens vidék, mely sohasem termel annyit, a mennyit megemész. Az élelmi czikkeket vagy a magyar alföldről vagy a szomszéd Galiciából kapja mindig. Tehát ha keresetét megfosszottuk: iparkodnunk kell, hogy legalább olesón kapja az élelmet. — Általános elismert dolog, hogy a vasúti vilájdíj egész Európában nálunk a legmagasabb. Ez az oka annak, hogy megyénk most, a gabnatermő alföldről egész a szivéig hozott vasut megnyitva után is, legnagyobb részt nem onnan, hanem Galiciából tengelyen kapja élelmet, a hazai földmívelésnek világos hátrányára. — Az ilyen állapot nem sokat ér. Ha nemesak a külföldi, hanem még a belföldi piacokat sem képes ellátni gabna-dus alföldünk: ugy nincs készönet a tömördek vasutban; ha a külföldről tengelyen szállított élel olesóbban szereshető, mint a vasuton hozott belföldi: ugy kár volt arra pazarolni a nemzetnek oly sok milliójt. Ez mindenesetre figyelemre méltó tény: s mert hazánk több vidékéről is nem először hallunk már ilyenmi panaszokat: nem vélik érdektelennek a közönség tudomására hozni. Nagyon természetes azonban, hogy a keresettől való megfosszítás vádjá erőszakolt, s hogy továbbá ma, midőn maga az alföld is jó részben galicziái gabonát használ, nagy mértékben a rendkívüli körülményeknek tulajdonítható e mindenesetre abnormis körülmény.

A románai vasutakra vonatkozólag az osztrák-ál-lamvasutársaság által való átvételét illetőleg ismét politikai és pénzügyi nehézségek támadtak. Az államvaspályatársaság, mint a „U. fr. Pr.“ írja, az ujonnan épülendő pitestercei-orovai (Orsova mellett) vonalra részre is követeli a román kormánytól a kamat-biztosítást, amely követelést, miután az, az engedélyokmányokkal ellenkezik, nem hajlandó megadni a kormány. E szerint az engedélyeseknek van ugyan jogok saját veszélyükre az új vonalakra is elsőbbségeket bocsátani ki, de az állam ezek kamatait nem biztosítja. A politikai nehézség abban áll, hogy a csatlakozás még nincs mindkét részről megállapítva. A multkor ugyanis a kamara nem akarta szentesíteni az ez iránt máris (még Gorove idejében) megkötött egységet, s most mindkét fél szabadnak érzi magát.

Ideje volna valóban alkotmányos életünk hetedik évében tenni más valamit, hogy e rövid, s aránylag kevés költségbe kerülő csatlakozási pályák kiépítését biztosítsuk, s annál inkább, mert a keleti és erdélyi vasut holt terhe mellett nagyon érezhetővé kezd már válni az országra nézve a mesvár-orsovai vonal tárgyában egykor annyi garral megindított tárgyalásoknak teljes, megfoghatlag pihenése.

Cobden-club. E híres londoni clubnak magyar és osztrák tagjai is vannak; ezek: gr. Desewffy Aurel, gr. Széchenyi Béla, gr. Dürkheim, gr. Kinsky Jenő, b. Kübek Miksa, dr. Neumann Ferencz, Overbeck Guszt., Sapiaha herczeg és Schäffer lovag, megemlíthetjük ez alkalommal a M. Pol. ezen adatai kiegészítésül, hogy e club magyar tagjai sorába tartozott a néhai Vukovics Sebő is, ki igen élénk részt vett a tárgyalásokban is, s egyáltalán a klub legszorgalmasabb tagjainak volt egyike.

Az osztrák nemzeti bank igazgató tanácsa tavaszra a pénzügyi és kereskedői körök helyzetének méltánylása folytán a kisegítő bizottságok rendelkezésére tovább is meghagyta a korábbi adományt. Igy a pesti piaczon is megmarad a korábban megszavazott hat millió forint le n alább egyelőre.

Az osztrák nemzeti bank heti kimutatása szerint a bankjegyforgalom márczius 4-ike óta 4.175,630 forinttal megerősöket, és márczius 11-én 321.833,230 frtot tett. Fedezett érczalap (+ 428,000 frt) 145.269,603 frt 66 kr, érczen fizentendő váltók (— 93,546 frt 79 kr) 4.349,254 frt 54 kr, államjegyek (— 116,033 frt —) 1.643,857 frt, lezámitolat (— 1.878,513 frt 47 kr) 150.292,069 frt 28 kr, kölcsönök (— 974,000 frt —) 41.920,900 frt, beváltott földteherm. szelvények (— 48,535 frt 66 kr.) 11,943 frt 53 kr, beváltott záloglevelek (+ 54,666 frt 67 kr.) 5 millió 531,333 frt 33 kr, összesen 349.018,961 frt 28 kr. E léten tehát még jobban áll a bank, s még inkább képes volna készpénz fizetéseit azonnal ismét fölvenni.

Sertéskereskedésünk hanyatlása a közelebbi években oly mérvet öltött, hogy a baj mindinkább igénybe veszi a figyelmet s ugy gazdáinknak, mint kereskedőinknek az eddigi eljárás minél előbbi megváltoztatását teszi szükségessé. A földmívelési miniszterium ez ügyben leiratot intézett a budapesti kereskedelmi kamarához, mely több irányban tett aztán lépéseket s többek közt a drezdai kereskedelmi és iparkamráról igen beható és szakavatott véleményt kapott. E vélemény megerősíti azon állítást, hogy a magyar sertéskereskedés csak akkor indulhat ismét emelkedésnek, ha a zsirtartalom tulsulya a hus fölött megszűnik, mert külföldön általában csak a husos fajok találhatnak keresetre; egyuttal részletes számításokat és javaslatokat tesz a magyar sertésenyésztők és kereskedők, hízalók által követendő eljárásra nézve. Ugyanczen ígyben a „Földmívelési Érdekeink“ közli Engelbrecht Károlynak, a keszthelyi gazd. tanintézet tanárának véleményét, mely a hustermelési iránynak hazánkban csak akkor jósol biztos jövőt, ha erre a kereslet tartós és biztos kiltást nyújt; de ekkor is csak nagy sertésenyésztőinknél, kik e reformot okszerű keresztés és takarmányozás által már meglévő nyájainknál könnyen keresztülvihetik. — Tetemesen emelné ez irányt a husnak hazánkban való földolgozása és a készáru kivitele. De a kisebb tenyésztőnél és a népnél a hustermelési irány káros következményű lenne, mert a tagosítás után legelőit föl-szántotta, erdeit kiirtotta, így állattenyésztésre csekély tere maradván, több házi állataival egyutt sertésállomány is rendkívül csökkent. A népnél e szerint a zsirtartalmás áll első sorban s itt mindenkéltől a meglévő, nehezen hízó régi fajtát kell javítani.

Piaczi árak a fővárosban. A vásári felügyelőség följegyzései szerint a legközelebbi mált hetivásáron a főbb élelmiszkek árai ezek voltak: rozsenyér fontja 12 kr, marhahús 30—32 kr, sertésus fontja 38 kr, bárány 1/4 80 kr, malacz dlja 1 frt 30 kr, tyuk párja 1.20 kr, csibe párja 1.— kr, kappan párja 1.60 kr, rézce p. 1.60, pulyka p. 5 frt 80 kr, disznózsír fontja 46 kr, marhazsír 68 kr, vaj 66 kr, tojás darabja 3 kr, tej itezéje 10 kr, tejföl 40 kr, vörös hagyma fontja 8 kr, savanyu káposzta főtja 7 kr. Tűzelőszerek ára: bikkfa öle 15 frt 50 kr., tölgyfa 18.—, szilfa 16 frt 50.

A budapesti gabna- és értéktözsderől. Márczius 13. Az üzlet ismét meglehetősen módon pangásnak indult, a mennyiben sem vétel kedv, sem kínálat nem mutatkozott. A buzaárak 600 vámmázasnyi forgalom mellett ma nem változtak. Rozs bágyadt. Tengeriből mintegy 1200 mérő kelt el, de az árakban itt sincs semmi változás. Az értéktözsde hangulata szintén csendes. Tőkebefektetési papírok lanyhák; magyar vasúti kölcsön 95.75, sorsolási kötvény 78.75, municipálbank 32.75, angol-magyar 34.75, hengermalom 805, molnárok és sűtőké 332, egy. magy. gőzhajótársaság részvényei 8—8.50.

A budapesti gabnatözsde a múlt héten 72,000 vámmáza buza adatott el, 8 frt 5 kr. átlagáron (83 fontos tiszavidéki 8 frt 5 kr.; bánáti 7 frt 95; fejtérmeyei 8 frt 15 kron); rozs eladatott 5300 mérő 5 frt 62 1/2 kron; zab 17,800 mérő 2 frt 28 1/2 kr.; tengeri 10,600 vámmáza 4 frt 75 kr.; vögül 7500 mérő árpa a malátának való 4 frt 55; a takarmánynak való pedig 4 frt 5 kr. átlagárak mellett.

Vizállás.

	O alatt	O fölött	időjárás
Márc. 13. Pesten	—	—	3' 3"
" 13. Pozsonyban	—	—	2' 2"
" 13. Szegeden	—	—	1' 10"
" 13. Szatmáron	—	—	3' 0"
" 13. Tokajban	—	—	11' 3"
" 13. Szolnokon	—	—	1' 10"
" 13. Aradon	—	—	2' 10"
" 13. Nagybecskerekben	—	—	0' 5"
" 13. Zimonyban	—	—	4' 9"
" 13. Ó-Orsován	—	—	3' 0"
" 13. M. Szigeten	—	—	2' 5"

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.

H I R D E T É S E K.

Tudósítás HAAS FÜLÖP ÉS FIAITÓL.

Vonatkozással azon korábbi tudósítványunkra, miszerint f. évi márczius hó 1-én új üzletünkbe költöztünk és a jelenlegiben végeladást rendezendünk:

Kénytelenek vagyunk a t. cz. közönség tudomására hozni, hogy új üzletünk berendezési nehézségei által akadályoztatva, az átköltözést, valamint jelenlegi üzletünkben a végeladást is csak

f. é. márczius hó 16-án

nyithatjuk meg.

Mely késedelem azonban alkalmat szolgáltatott arra, hogy árucikkeinket tömeges mennyiségben szállíthatjuk ide, s így nemcsak fényesen berendezendő új üzletünket a legválogatottabb árucikkekkal gazdagon láthatjuk el, hanem a végelárusításra szánt cikkeinket is nagy választékban állíthatjuk ki.

Rendkívüli olcsó áraink és solid kiszolgáltatás tekintetéből, a t. cz. közönségnek számos látogatását remélve, mély tisztelettel ajánlkozunk

Haas Fülöp és fiai.

Belga fegyverek nagy végeladása.

A legfinomabb belga revolverek, pisztolyok és egyéb damaszt-csőekkel ellátott puskák legújabb terjedelmű raktárának átvétele által sikerült a legsolidabb szerkezetű legjobb fegyvereket eddig még soha nem vélt olcsó áron áruba bocsátani.

Im hallják, lássák és csodálkozzanak:

I elegans revolver, hatlővén, legfinomabb damaszt-csővel, óbenfa markolat-tal, hozzá illő tokkal és töltésekkel:

1 darab 7 millimeter nagyságu 6 frt 50 kr.

1 " 9 " " " 8 " 50 "

1 " 12 " " " 10 " 50 "

Ugyanezek legfinomabb metszéssel, arany és ezüsttel kirakva 12, 14, 16, 18, 20 frt.

Az árak börtökkel s illő töltésekkel együtt értendők.

Terzerole, damaszt- és vontes-csővel, golyó-öntővel: 1 darab Terzerol egy csővel 1 frt 10 kr.; 1 darab Terzerol 2 csővel 2 frt 20 kr.; 1 darab legfinom Terzerol, legegansabb kiállításal, rövid, egy csővel 2 frt 60 kr.; 2 csővel 3 frt 80 kr.

Vadász-puskák elegansak, egy csővel 8,5, 9,50, 10,50, 12 frt; két csővel 10,50, 12,50, 14,50, 16 frt.

Lefauchaux-puskák 30, 40, 50 frt a legjobb fajták.

Nyíl-puskák 5, 6, 7, 8, 9, 10 frt.

Egy szóval mindennemű vadászati kellékek, míg a készlet tart, kaphatók:

Depot Rotunde-Industriehalle, Landwirtschaftliche Abtheilung, Gruppe 16 A,

Bécs, Praterstrasse 16.

3604

TETTEY NÁNDOR és TÁRSA

könyvkereskedésében

Budapest: váci-utca, „a vastuskóhoz“ megjelentek:

BONYI LAJOS. A fönó krónikája. Beszélyek a magyar népeletből. 3 kötet ára 3 frt.	JAKAB ELEK. Kolozsvár története. I. kötet, Ős-, 6- és középkor (513 Kr. e. 1540 Kr. u.) oklevéltár és világsóító rajzokkal. Ára 10 frt.	B. PONGRÁCZ EMIL. Gyöngyvirág. Regény 2 köte Rózsabimbók. Költeményfüzér 1 frt.
ARGIS GYULA. VIII. Henrik hat házassága. Történeti regény. 1 frt.	Korrajzok és eszmetöredékek 1850 — 1867. évszaktól Jankovich Vincze naplója után 1 frt.	diszkötésben 2 frt.
ASBÓTH JÁNOS. A magyar királyi honvédelmi ministerium működése 1867—72 a minister ur megbízásából hivatalos adatok alapján. 3 frt.	KÖVÁRI LÁSZLÓ. Erdély története. I. kötet. Az ősidőkről 1310-ig 2 frt.	Estikék. Beszélyfüzér 60 kr.
GEORGH BARTAL. Commentarium ad historium status jurisque publici Hungariae. 3 köt. 5 frt.	II. kötet Az Anjou ház uralmától II. Lajos királyig 1.80 kr.	Suezig és vissza. Utirajzok. 2 kötet 2 frt.
BARTALUS ISTVÁN. Magyar népdalok egyetemes gyűjteménye. A Kisfaludy-társaság megbízásából énekre és zongorára alkalmazva. I kötet 5 frt.	III. Zápolyák kora 2 frt.	PRÉM JÓZSEF. Külföldi költők. Műfordítások 1.20 kr.
diszkötésben 6 frt.	IV. A Báthoriak, Bocskai és Bethlenek kora 2.20 kr.	Dr. SCHROTT JÓZSEF. Az általános állami számvitte tan kézikönyve, fordította F és ü s Gy ö r g y 2.50 kr.
BEÓTHY ZSOLT. Biró Márton. Regény, ára 1 frt.	V. A Rákóczyak és Apafiak kora 2 frt.	P. SZATHMÁRY KÁROLY. A beszély elmélete, a Kis faludy-társaság első díjára méltott pályamű. 60 kr.
DEGRÉ ALAJOS. Salvator Rosa. Történeti regény, 3 kötetben. (3 frt helyett) 2.20 kr.	VI. A Gubernátorok kora. 2 frt.	A Gyulafehérvár-Nagynyedi Bethlen-főtanoda története 2.50 kr.
DUMAS SÁNDOR. Egy szerelmi kaland (1 frt helyett) 75 kr.	KÖVÁRI LÁSZLÓ. Erdély nevezetesebb családai. Czimerekkel és leszármazási táblákkal. 30 fametszvényel. Ára 3 frt.	Beszélyek az erdélyi honvédlágból. 1 frt. helyett 60 kr.
GAÁL KAROLINA. Egy sirkert ór. Történeti regény Mátyás király korából. 90 kr.	A magyar családi és közéleti viseletek és szokások a nemzeti fejedelmek korából 2 frt.	Lukanusz. Szomorujáték öt felvonásban. 60 kr.
GABORIAU E. A 113. számú percsomó. Regény 4 kötet 4 frt.	Okmánytár az 1848—1849-iki eseményekhez. Ára 2 frt.	Nemzeti színház.
GIBBON EDVÁRD. A római birodalom hanyatlásának és bukásának története. Az angol eredetiből átdolgozta Hegyessy Kálmán. Második jutányos kiadás. 2 kötet. Ára 4 frt.	Száz történelmi rege 1 frt.	Kiadja Toldy István.
GONDRECOURT. La Gazette báró. Történeti regény, (3 frt helyett) 2 frt.	Történelmi adomák. 1 kr.	I. Szigligeti Ede. Béli Pál. Eredeti szomorujáték 5 felvonásban.
GONZALEZ MANÓ. Az éj hölgye. Regény, fordította Balthazar Győző 2 kötet 2 frt.	KLOPSTOCK. Messiás. ford. Tárkányi Béla. Diszkötésben (1 frt 50 kr helyett) 1 frt.	II. Sardou Victor. A jó barátok. Színmű 4 felvonásban fordította: Szerdahelyi Kálmán.
Az egy orosz herczegnő. Regény, fordította Milassin Vilmos. 1 frt 20 kr.	LIPCEY TAMÁS. Néhány szó a magyar társadalomról 60 kr.	III. Szigligeti Ede. Fenn az ernyő ninesen kas Eredeti vigjáték 3 felvonásban.
HANZÉLY FERENCZ. Kereskedelmi irálytan és levelező, egybekötve kereskedelmi és magániratokkal. Pályamű. 3 frt.	IDŐSB MOGYORÓSSY JÁNOS. A Wenckheim Hund család eredete és ivadékai Magyarhonban. 7 kömetszettí arezképpel 1.60 kr.	IV. Feuillet Octave. A kísértés. Színmű 5 felvonásban Fordította: Radnótfáy S.
HAFIZ DALAI. Persa eredetiből ford. Erdődi Harrach Béla 1.20 kr., diszkötésben 2 frt.	ORBÁN BALÁZS. A székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népmiszei szempontból. Számos önálló és szövegképpel. I. Udvarhelyszék 4 frt. II. Csikszék 3 frt. III. Háromszék 4 frt. IV. Marosszék 4 frt. V. Aranyosszék, Radnóth, Maros-Ujvár, Gyéres és Toroczko vidéke 4 frt. VI. A Barcaság 5 frt.	V. Belot Adolf. A rendszeres férjek. Vigjáték 3 felvonásban francziából. Berezik A. és Toldy I.
HUGO VICTOR. A Notre-Dame egyház Párisban. Regény, fordította Szalkay Gergely. 3 kötet 2.50 kr.	Mind a 6 kötet 24 frt.	VI. Berezik Árpád. Ádám és Éva. Vigjáték 1 felvonásban — Chassé erois é. Vigjáték 1 felvonásban. Irták: Fournier és Meyer. Francziából: Toldy István.
	POLITIKAI LEVELEK. Egy külföldön élő honfíhoz. 60 kr.	Egy-egy kötet ára 80 kr. helyett 60 kr.

 Megjegyzendő, hogy ezeken kívül könyvkereskedésünkben bármily irányu és bárhol megjelent vagy hirdetett munkák¹ készletben tartatnak, vagy minden árfelemelés nélkül a leggyorsabban szerezhetők meg.

Tetty Nándor és társa könyvkereskedése Budapest.